

Reportage

Reportage

‘Troost halen uit de natuur kost helemaal niets’

► Maria Quist schreef boekje over een unieke vriendschap

DWINGELOO - Drie weken geleden waren de bomen rondom haar vrijstaande knusse huis aan de Bosrand in Dwingeloo nog redelijk gehuld in het groen. Nu domineren achter haar huis kale bomen en hulpeloos naar onbekende doelen grijpende takken. Maria Quist verlangt naar een beetje sneeuw of ijzel om foto's te kunnen maken van de indrukwekkende natuur om het huis van haar en haar man Rien. 'Ik moet nog kerstkaarten maken.' Vogeltjes, van boomklever tot en met koolmees, vliegen af en aan en maken gebruik van de royale gastvrijheid die Maria Quist via vetballen beschikbaar stelt. De jarenlang hardwerkende vrijwilligster van de Werkgroep Roofvogels Nederland heeft een boek geschreven 'Pieter', over een bijzonder mens, Pieter de Haan, met wie ze 22 jaar geleden in contact kwam. Hij is dit jaar overleden.

Ton Henzen

Er ontstond een sterke band. Pieter droeg een lange gecompliceerde voorgeschiedenis met zich mee. De vriendelijk kijkende blonde Maria Quist is onzichtbaar getekend door het verleden. Haar eerste boek 'Troostvogels' schreef ze acht jaar geleden naar aanleiding van het overlijden in 1999 van haar 17-jarige jongste zoon bij een verkeersongeval. Ze heeft ervaren hoeveel troost je kunt halen uit de natuur. 'En dat kost helemaal niets.' Aanleiding voor het bezoek aan de Dwingelder Bosrand is het overlijden van Pieter de Haan en haar boek over hem. Maria Quist is in de wijde regio bekend van haar inzet voor de landelijke Werkgroep Roofvogels, waarvan zij en Rob Bijlsma tijdens de jaarlijkse Roofvogeldag in Schouwborg Ogterop verslag deden van de ontwikkelingen in de roofvogelstand.

Pieter de Haan bezocht ooit de Roofvogeldag in Meppel. Hij ontvluchtte al snel de drukte. Daar leerde Maria Quist de centrale figuur in haar boekje kennen. Een beschadigd mens die zich door zijn roofvogelwerk en natuurliefde weer een nieuwe invulling aan zijn leven wist te geven. In haar boekje omschrijft zij de onverschrokkenheid en inzet voor de natuur van Pieter de Haan die zij en Rob Bijlsma met bewondering, maar ook met de nodige zorg gadesloegen. Pieter werd schaapherder op het Balloërveld.

Authentiek

'Elke maatschappij kent onaangepaste mensen die moeite hebben hun plek in de samenleving te vinden,' introduceert Maria Quist Pieter de Haan. 'Je zou ze ook authentiek kunnen noemen. Pieter de Haan was zo iemand: herder, zwerper, maar ook junk, een blauwe maandag boeddhist, kluisenaar. Hij was ook de man die de voorpagina's van de kranten haalde, nadat hij in een verres van alcohol en drugs in Assen drie mensen had neergestoken en daarvoor werd veroordeeld. Hij was op dat moment ontoereke-

ningsvatbaar, zo werd in het Pieter Baan Centrum vastgesteld. Pieter observeerde de vogelwereld. Ook vanachter de tralies en in de binnenplaats van de gevangenis. 'Door het kleine raampje van zijn cel volgde hij de wisseling van de seizoenen, beschreef de heldere luchten en prachtige wolkenpartijen. Zag regelmatig roofvogels voorbijkomen, sperwers, buizerds en een havik in een wolk van duizenden spreuwen. Een ekster met takjes in zijn bek en ruziezoekende kraaien. In zijn dagboek maakte hij notities van alle waarnemingen en overpeinzingen,' schrijft Maria Quist in haar boek 'Pieter'.

Hij was bepaald geen diplomaat. Maria Quist omschrijft hem als een man die recht-door-zee was en zonder aanzien des persoons aandacht vroeg voor misstanden in de natuur die hij aantrof. Hij was ook een vurig criticus van de maatschappij. Hoogwaardigheidsbekleders en andere naar zijn idee re-

genteske bestuurders die het voor het zeggen hebben in de samenleving, noemde hij met doelbewust dedain 'kapitalisten'.

Boeren

Maria Quist: 'Hij ventileerde zijn ongenoegen in een stroom van protestbrieven.' Als voorbeeld een brief aan leden van de Tweede Kamer. Pieter stelde zich in de brief voor als natuuronderzoeker voor de Werkgroep Roofvogels Nederland en voor Natuurmonumenten. 'Boeren krijgen grote sommen aan subsidiegeld uit het natuurbeleid van de EU via de Provinciale Staten. In de praktijk houdt dit in dat om nesten van weidevogels te beschermen zij zich in vele gevallen schuldig maken aan illegale, bij de wet verboden stroperspraktijken als vergiftiging van beschermde vogelsoorten. In het voorjaar worden veel nesten van voornamelijk zwarte kraai, buizerd, havik en knobbelzwanen vernield.' Pieter de Haan had ook bewijzen verzameld over 'massaal winters afschot door jagers die in de nachtelijke uren met lichtbakken op pad gaan en vossen afschieten, ook in

'Pieter' is in eigen beheer uitgegeven. Maria Quist noemt haar uitgeverij-project L'Indépendance. Daan Prest ©

natuurgebieden. Dit geeft grote stress bij alle dieren in de natuur en zeldzaamheden als das en otter lopen hierbij ook kans het leven te laten.'

'Pieter,' zegt Maria Quist met waardering voor de hoofdpersoon in haar boek, 'was boven alles een natuurmens in hart en ziel met een grote liefde voor roofvogels, vossen en kraaien. Na zijn deten-

tie werd hij een gedreven natuur- beschermer. Hij kon zoveel discipline opbrengen om van de drugs, de alcohol en de wiet af te komen. Een enorme prestatie. Hij had goed zicht op zijn eigen situatie.'

Dagboek

'Ik ben al een eind gekomen sinds de tijd dat ik zonder een tand in de bek, midden in de winter ril-

Maria Quist die reeds als jonge vrouw het avontuur in het buitenland zocht, is met haar man al zes keer in China bij haar oudste zoon Joost en zijn gezin op bezoek geweest. Daan Prest ©

lend van kou en afkickverschijnse- len probeerde te slapen in zinken afvalcontainers. Ik ben er nog niet, maar volgens de CAD-arts kan ik nog jaren mee. En wat is gelukkig zijn? Als je een stuk of zes buizerds met elkaar ziet stoeien dan ben ik even gelukkig. Dat is het voorrecht van mensen die van de natuur houden,' schreef Pieter in zijn dagboek. Soms was de toon minder vriendelijk. 'Een in C&A kleding gestoken diersoort vindt het soms leuk om zijn recreatie huis- hond in de schaapskudde te jagen en vooral op zondag de reeën te terroriseren.' Hij gaf er met luider stemme blijk van dat hij dit ongewenst gedrag vond. Onder druk van onder andere de stichting die de schaapskooi beheerde, ging Pieter in therapie om van de drank en wiet af te komen en daarmee agressief gedrag tegenover het publiek te voorkomen.

Pieter voerde een interessante en openhartige correspondentie met Maria Quist. In haar boekje zijn gedeelten van de handgeschreven brieven opgenomen. 'Drugs maakt mij boosaardig. Het stuurt mij de straat op 's nachts om

mensen neer te steken en het zorgt ervoor dat ik eenzaam, ongelukkig en extreem word. En drugs heeft mij uiteindelijk mijn vrijheid ontnomen. Ook wil ik er voor de volle 100% aan werken dat ik nooit weer zo'n gruwelactie uitvoer.'

En: 'Hoe gaat het met jou?,' schrijft hij aan Maria Quist na het overlijden van haar zoon. 'Jij weet sinds begin '99 net zo goed als ik dat het leven soms hondsgemeen kan zijn. Maar alleen de mens die in diepste shit de eer weet te behouden behoort tot de sterksten.'

Er was een speciale band ontstaan tussen Pieter en Maria. 'Ik liet hem niet vallen na zijn wan- daad in Assen. Hij had er veel spijt van. Hij was er ook voor mij geweest na de dood van mijn zoon. Er was wederzijds vertrouwen. Ik zag hem voor vol aan en stelde hem verantwoordelijk voor zijn eigen gedrag.' Maria praat vol liefde over haar overleden zoon Willem. 'Mijn hoofd liep om met onverwerkte emoties en ik had het nodig me terug te trekken.' Dit gebeurde in hun ver van de bewoonde wereld staande, in een golvend landschap gelegen huis in Frankrijk.

Zeven weken heeft ze er alleen met haar hondje Dirk vertoefd en elke dag haar belevenissen en gevoelens beschreven. Zo ontstond 'Troostvogels'. Op de kleine begraafplaats van Terwisscha in Apelscha werd voor Willem een graf gekocht. Niet één, maar tien grafplekken, vijf aan vijf. Hierdoor ontstond een kleine kavel van 4,5 bij 5 meter: Willems tuintje. Maria maakte van brons een monumentje: twee opgevoeven handen waaruit een vogel opstijgt.

Afscheid

Ze weet wat afscheid nemen betekent. Op 21 maart 2017 bezoekt ze samen met Rob Bijlsma voor de allerlaatste keer Pieter de Haan in een hospice. Pieter vraagt of ze haar hond Dirk mee wil nemen waarmee hij ter vervulling van zijn laatste wens kan knuffelen. 'Ondanks de zware pijnstillers was hij bijzonder helder,' schrijft Maria in haar boek. 'Hij vertelde over zijn laatste weken. Hij was steeds zwakker en zieker geworden. Had van alles geregeld, dingen uitgezocht en weggedaan. Vreesde het ergste. Met zijn laatste krachten

Maria Quist bij haar huis aan de Bosrand in Dwingeloo. Daan Prest ©

'Je krijgt de natuur die je verdient'

DWINGELOO - Achter het vriendelijk glimlachende gezicht van Maria Quist gaat een krachtige strijdster voor de natuur schuil. Maria Quist heeft een ijzeren wil. Ze haat schijnheiligheid en lafheid. Ze is wat vroeger werd genoemd een MMS-meisje, een uitstekende middelbare schoolopleiding, zegt ze, die ze in Nijmegen volgde met de nadruk op talen en kunstgeschiedenis. Het eindexamen gaf echter geen toegang tot een universitaire studie. 'Als ik langs de VU in Amsterdam kwam, dacht ik: dat wil ik ook.' Ze volgde daarvoor een avondstudie atheum. Na haar studie antropologie zocht ze het avontuur in het buitenland als au pair en reisleidster. Ze reisde onder meer naar de Verenigde Staten en het Midden-Oosten.

Ze werkte het grootste deel van haar leven voor natuurbeschermingsorganisaties en was samen met Rob Bijlsma de drijvende

kracht achter de Werkgroep Roofvogels Nederland. Maria Quist heeft als afgestudeerd antropologe een heldere kijk op wat mensen beweegt. 'De link met het dierlijke in een mens, dat vind ik zo interessant en boeiend. Een mens is onderdeel van het geheel en is een stapje verder ontwikkeld dan een aap. Ik heb een positief mensbeeld. Ik heb zo ongelofelijk veel goeds ondervonden, ook in de tijd nadat Willem was overleden was. Hetzelfde met Pieter. Ik hou niet van mensen die crimineel zijn, maar er zit in ieder mens veel goeds. In wezen lijken we allemaal op elkaar. Ik heb veel gereisd. We willen allemaal een dak boven ons hoofd en in vrijheid leven. Je krijgt het niet gepresenteerd, je moet niet wegkruipen voor wat je overkomt, maar het leven aangaan met alles erop en eraan.'

Haar oudste zoon Joost die volgde jaar 40 wordt, werkt al vier jaar in China als financiële topman

van SHV (Steenkolen Handels Vereniging) van de familie Fentener van Vlissingen en woont er met zijn vrouw en drie kinderen. 'Nooit gedacht dat ik daar zou komen. We zijn er al zes keer geweest.'

In de huiskamer klinkt klassieke muziek. Haar man Rien, gepensioneerd econoom, is richting het noorden van Groningen gefietst voor een trektocht van een paar dagen. 'Kan ik de radio hard aanzetten en lekker makkelijk eten,' glimlacht Maria. Ze kijkt met enige regelmaat naar buiten om te zien of er reeën passeren. Ze komen dagelijks langs en doen zich te goed aan struiken in haar voortuin, vertelt ze. Woning en tuin vormen een paradijselijk oord. Het verdwijnen van vogelsoorten komt ter sprake. Weidevogels, maar ook bepaalde roofvogels zijn schaarser aan het worden. 'Je krijgt de natuur die je verdient,' vat Maria Quist samen. Met een innemende glimlach.

naar de dokter, onderzoeken in het ziekenhuis: uitgezaaide longkanker in een gevorderd stadium. Wilde geen behandeling om zijn leven te rekken. Bovendien was zijn situatie uitzichtloos. Werd doorgestuurd naar het hospice en regelde euthanasie.' 'Vertelde dat hij de laatste weken, zowel in het hospice als in het hospice, zoveel vriendelijke mensen had ontmoet. Iedereen was beleefd en zorgzaam. Hij hoefde maar te kijken en kreeg koffie, thee en lekker eten. Keek ervan op dat mensen zo aardig konden zijn. Zie je nou wel Pieter, kon ik niet laten te zeggen.' 'Hij was om half drie rustig ingeslapen. Het was een waardig afscheid geweest. Had samen met de huisarts en de verpleegkundigen de laatste slagroomtaart opgegeten, een sigaretje gerookt en toen was het zijn tijd. Hij hield tot het allerlaatste de regie in eigen hand: geen kaart, geen uitvaart, geen graf. Zijn as werd verstrooid in de vrije natuur waar hij zo van hield. Dit verhaal is Pieters monument.'

► 'Pieter' is te bestellen via www.mariaquist.nl

Maria Quist: 'Ik haat schijnheiligheid en lafheid.' Daan Prest ©